

2.

TERMINO-

LOGIARI

BURUZKO

ARGIBIDEAK

Raúl Reinak 2007an kirol egokituaren terminologiari buruzko artikuluan aipatzen duenez, *terminologia lehen pertsonan erabiltzea gomendatzen da, bai eta erabilitako hizkuntzan alborapenak edo aurreiritziak saihestea ere* (Sherrill eta O'Connor, 1999). Adibidez, *gomendagarriagoa da "desgaitasuna duten pertsonak" edo "garuneko paralisia duten pertsonak" erabiltzea, "desgaituak" edo "garuneko paralitikoak" baino*. Era berean, Sherrillek (1997) gomendatzen du estereotipoak ez erabiltzea talde minoritarioei erreferentzia egiten zaienean. Adibidez, kulturaren ikuspegitik bereizitako talde batzuetako pertsonen kasuan (adibidez, beltzak), gerta daiteke lan batzuetan alboratuak, baztertuak eta gutxiago ordezkaturak egotea (Bruening, 2005).

Hala ere, garrantzitsua da *konfidentzialtasunari* buruzko argibide bat ematea, kontuan hartu beharreko alderdi garrantzitsua baita. Adibidez, integrazioa edo inklusioa dagoen hezkuntza-eremuan, ikasleak anonimotasuna mantentzeko duen eskubidea errespetatu behar da, ikaskideek agian alde batera utz baitezakete izaera "berezi" hori.

"DESGAITASUNAK GIZAKIA MUGATZEN DU,
ETA AUKERA-UNIBERTSO BERRI BAT
IREKITZEN DIO"

DESGAITASUNA OHARKABEAN
PASATZEN DA INGURUNEN
OZTOPOAK KENTZEN BADITU GU

OMEk (Osasunaren Mundu Erakundea) **desGAITASUNA** definitzean, diosku "fenomeno konplexua dela, eta giza organismoaren ezaugarrien eta bizi garen gizar-tearen ezaugarrien arteko elkarrekintza bat islatzen duela". Terminoak gorputz egitura edo funtzio bati, jardueraren mugei eta horiek partaidetzan dakartzaten murrizketei eragiten dieten arazoak biltzen ditu.

DesGAITASUN terminoa erabiliko dugu urritasunen bat duten pertsonen bizi duten DESABANTAILAZKO egoera bati erreferentzia egiteko, baldin eta pertsona horiek bere erabateko GAITASUNEN garapena MUGATZEN duen gizarte batean moldatu nahi badute.

Kirola gizarteratzeko bektorea da, eta gizarte guztiek gaur egun desorekak gainditzeko eta aukera-berdintasuna eta joko garbia oinarri hartuta bereizkeria-mota guztiei aurre egiteko behar dituzten gaitasunak eta balioak erakusteko plataforma” (Bokova I. 2014. Aipamena: Cansino 2016).

DESGAITASUNA DUTEN PERTSONEI BURUZKO KONTZEPTU TERMINOLOGIKOAK

Leardy, L. 2018, LIBRO BLANCO DEL DEPORTE DE PERSONAS CON DISCAPACIDAD EN ESPAÑA deituan argitaratuak.

Kirol paralinpikoa

Paralinpiko terminoak bi kontzeptu batzen ditu hitz bakarrean: kirola eta desgaitasuna. Desgaitasunen bat duten pertsonen kirolak izaten ari duen zabalkundeari esker, ia mundu guztiak daki Joko Paralinpikoak goi mailako lehiaketa direla, desgaitasuna duten kirolariak protagonista dituen, eta Olinpiar Jokoak egin eta gutxira egiten direla, Olinpiar Jokoak izandako hiri eta instalazio berean.

Kirol egokitua

Desgaitasuna duten pertsonak egiten duten kirola da. Erabilera hori erakunde publikoen, kirol federazioen eta unibertsitate eta ikasketa eremuen artean dago hedatuta. Alde batetik, “kirol egokitua” kontzeptua osatu gabe dagoela dirudi. Ondo ulertzeko, dagokion kolektiboarekin batera joan beharko luke, hau da, desgaitasuna duten pertsonen egokitutako kirola aipatu beharko luke. Zehazten ez bada, beste edozein talde soziali edo leku jakin bateko zirkunstantzia bereziren bati buruzkoa izan daiteke, eta abar.

Parakirola

Kirol paralinpikoa prozesu bat bizitzen ari da, bai nazio mailan, bai nazioarte mailan, non kirol federazio olinpikoak bere baitan bere modalitate paralinpikoak integratzen ari diren.

Hau da, esaterako txirrindularitza, mahai-tenis, triatloi edo bela kiroletako federazio nazionalak eta nazioartekoak dira gaur egun desgaitasuna duten pertsonentzako lehiaketa federatuak antolatzen dituztenak bere modalitateetan. Eta prozesu horren ondorioz, izen berriak asmatu dira federazio bakoitzaren barruan desgaitasuna duten pertsonen zuzendutako kirol atal horiek izendatzeko.

Ostadar Saiarre K.T.

Espainian, ordea, kirol horien izenaren erabilera hedatuena eta koherenteena kirolaren izena gehi paralinpiko hitza batzen dituen da: igeriketa paralinpikoa, atletismo paralinpikoa edo eski alpetar paralinpikoa.

Kirol inklusiboa

Desgaitasunen bat duten pertsonen eta desgaitasunik ez dutenek batera kirola egiteari dagokio; horretarako, lehiaketan araren bat egokitu edo arau berriak dituzten jarduerak asma daitezke. Desgaitasunen bat duten pertsonen kirolari buruzko terminologia kontuetan, kirol egokituaren kasuan bezala, kirol inklusiboa terminoa ere osatugabea izango litzateke, baldin eta ez badiogu eranstean zer kolektibori zuzenduta dagoen. Eta argi geratzen da, ordea, kirol inklusiboa ezin dela, oro har, desgaitasunen bat duten pertsonen kirolaren sinonimotzat hartu; aitzitik, kirol jarduera oso zehatza da, eta, azaldu berri dugunez, desgaitasunen bat duten eta ez duten pertsonen batera hartzen dute parte.

Inklusio prozesua

Kirol federazio batzuk bere erakundeetan ari dira sartzan desgaitasuna duten pertsonen modalitateak, bere egituren barneko atal gisa, nahiz lehiaketak, araudiak eta abar berezita egon; horixe da inklusio prozesua.

TERMINOLOGIA ARLOKO ONDORIO BATZUK

Desgaitasuna duten pertsonen eskubideei buruzko Konbentzioaren, Espainian indarrean dagoen legeriaren eta desgaitasunaren sektorea ordezkatzen duten erakundeen postulatu terminologikoen arabera, lehentasuna eman behar zaio 'desgaitasuna duten pertsonen kirola' eta 'desgaitasuna duen kirolaria' terminoen erabilerari.

- Ez da komeni "dibertsitate funtzionala", "beste gaitasun batzuk" edo "gaitasun desberdinak" bezalako terminoak erabiltzea.
- Kirolaria hizkuntzaren bidez "etiketatzea" gainditzea eta hark egiten duen kirolaren izaera gizarteari azalduko dion terminologia erabiltzea komeni da.
- Terminologia horrek normalizatuagoa izan beharko luke, eta norbanakoen arteko desberdintasunak errespetatu beharko lituzke, dagoen kirol modalitatearen gaineko atributua jarritz, kirolariaren desgaitasunean zentratu beharrean.
- "Egokitua" terminoa erabat gainditu dute desgaitasunaren mundua ordezkatzen duten erakundeek eta mugimendu paralinpikoaren zati handi batek, eta, era berean, desgaitasunen bat duten pertsonen kirolaren esparruan erabiltzeari utzi beharko litzaioke.
- Parakirolari buruzko terminoak, nahiz eta ingelesetik datozela-eta nazioartean oso hedatuta egon, ez lirateke gaztelaniaz erabili behar, eta, horretarako, kirol modalitate bakoitzaren izena eta 'paralinpiko' adjektiboa (hau da, atletismo paralinpikoa, txirrindularitza paralinpikoa, triatloi paralinpikoa eta abar) eransteko aukera izango litzateke.
- "Paralinpiko" terminoak lehiaketa-kirolarekin lotuta dagoen guztiarekin du zerikusia modalitate paralinpikoetan, baina haren erabilera inolako arazorik gabe zabal daiteke, oro har desgaitasuna duten pertsonen kirolaren esparru zabalagoei erreferentzia egiteko.

HEZKUNTZA INKLUSIBOA ETA ANIZTASUNAREKIKO ARRETA

Gizarteak eta, gizartearen zati gisa, derrigorrezko eskolak, **berdintasunari eta aniztasunari nola erantzun** behar dioten adierazten duen kontzeptua da inklusioa; praktikan, orain arte ikasleengan bakarrik oinarritua egon den **hezkuntza-erantzuna, eskola-testuinguru arruntera eramatea** dakar.

Eskola inklusiboaren definizio posibletzat hartzen da hezkuntza-inklusiorekin konprometitutako autoreek proposatutakoa (Ainscow, Booth eta Dyson, 2006; Echeita eta Duk, 2008). **Eskola inklusiboa da haur eta gazte guztiek hezkuntzarako sarbidea izatea bermatzen duena**; ez du, baina, edozein hezkuntzatarako sarbidea bermatu behar, baizik eta **kalitatezko hezkuntzarako**, hots, **guztientzako aukera-berdintasuna jorratzen duen eta bidezko eta ekitatiboa den hezkuntzarakoa**. Baina, gainera, ez da nahikoa inklusioak hezkuntza-eremuan funtzionatzea; aitzitik, **gizarte espazio komunak eraiki behar dira, guztiek bizi eta ikas-terko aukera izan dezaten. Espazio horiek ezinbestekoak dira ikasle zaurgarrienen bizitzarako.**

Eskola inklusiboak, behar dituzten hezkuntza-aukerak eta curriculum-laguntzak, laguntza pertsonalak eta materialak eskaini behar dizkie ikasle guztiei, haien aurrerapen akademiko eta pertsonalerako, eta autonomia garatzeko. Kontua da testuinguru bat eraikitzea, pertsonen egokitatea, non ezberdintasunak artatutak izango diren eta **talde edo pertsona zaurgarrienek behar dituzten laguntza espezifikoak bermatuko diren.**

Eskola inklusiboak espazio sozial demokratikoak eta parte hartzaileak eraiki behar ditu, sozialki aberatsak, ikaskuntza erraztuko dutenak eta **elkarrekin bizitzeko, ikasteko, ulertzeko, komunikatzeko, harremanak izateko, jarduteko eta beste taldeengana proiektatzeko interesa** azpimarratuko dutenak.

Hezkuntza inklusiboak berdintasun eta aniztasun adierazpen guztiak ditu bere ikasgeletan. Ikastetxeetan errepikatu egiten da gizartearen dagoen aniztasuna, bai eta aniztasun horren adierazpenen inguruan egiten den balorazioa ere.

BERDINTASUNA ETA ANIZTASUNA	
KULTUR ANIZTASUNA	Pertsona guztiak kultura espezifikoetako kide dira eta kulturalki desberdinak dira, baina oraindik ere norberarenak ez diren kulturekiko mespretxuzko jarrerak mantentzen dira, eta gainditu egin behar dira horiek, kultura bakoitzaren ekarpenaz aberastu ahal izateko.
GAITASUN ANIZTASUNA	Edozein pertsonak gaitasun jakin batzuk izan ditzake alderdi eta testuinguru batzuetan, baina, aldi berean, gerta daiteke gaitasun gutxiago izatea beste batzuetan. Eskola inklusiboak bere proposamenak, estrategiak eta testuinguruak aberastu behar ditu, era guztietako ikasleak, gaitasun gehien dituztenetatik hasi eta zailtasun gehien dituztenetara, ahalik eta gehien garatu ahal izan daitezen, ikasle guztiek bere gaitasunen garapen maila ahalik eta handiena izan dezaten. Hezkuntza-sistemaren erroka da ahalik eta bikaintasun mailarik handiena lortzea ekitatea ahalik eta gutxien murriztuta.
SEXU-ORIENTAZIOAREN ANIZTASUNA	Pertsonen orientazio desberdinak dituzte bere sexualitatea sentitzeko eta erabiltzeko orduan. Aniztasun horren onarpen historikoki ez dagoenez, ikasle batzuk ez dira sentitu edo sentitzen ikastetxean integratuta; beraz, errespetatu egin behar da, pertsona bakoitzaren izaera epaitzeke.
GENERO ANIZTASUNA	Generoa gizarte konstruktua bat da, eta ikasle guztien oraina eta etorkizuna baldintzatzen duten desberdintasun bidegabeak erakusten ditu.
BALIABIDE SOZIOEKONOMIKOEN ANIZTASUNA	Gizarte maila eta maila ekonomiko ahuleko haurrak eta gazteak arrisku talde oso garrantzitsua dira. Hezkuntza-sisteman sartzeko desabantaila-egoera nabarmen batetik abiatzen dira, eta desabantaila hori handiagoa izan daiteke eskola-komunitateak ez baditu baliabideak jartzen horiek eskolan, bai hezkuntzarako sarbidean, bai parte hartzean eta lorpen akademikoan, porrotik ez egiteko.

GAITASUN MOTORRA: GORPUTZ HEZKUNTZA

Gaitasunen araberrako hezkuntzaren oinarritzko blokeetako bat **gaitasun motorra** da.

Oinarritzko gaitasunak, gaur egun, Europako hezkuntza-sistemen funtsezko helburutzat hartzen dira.

Aginduzkoa eta transbertsala da; derrigorrezko eskola-curriculumean dauden ikasgai guztiek lagundu behar dute hura garatzen.

Gorputz Hezkuntzak, bere izaera ireki eta malguagatik, esperientzia ugari eskaintzeko aukera ematen du, hau da, oinarritzko gaitasunak garatzeko aukera eta espazio ezin hobea da.

Oinarritzko gaitasunek, Gorputz Hezkuntzak bezala, gaur egungo hiru jakintza-moduak lortu nahi eta osatzen dituzte:

JAKINTZA TEKNIKOAK	ezagutzak	JAKITEA
JAKINTZA PRAKTIKOAK	arazoak konpontzeko abilezia eta trebetasunak	EGITEN JAKITEA
IZATEN JAKITEA	jarrerak	IZATEA

Gorputz hezkuntzak prestakuntza-ekarpen handia egin diezaioke hezkuntzari, irakasgaiak derrigorrezko hezkuntzan dituen helburu orokorren bidez, edo, bestela, hura hobetzen lagunduko duten eduki eta jarduera espezifikoak diseinatz.

“HEZKUNTZA, GORPUTZ HEZKUNTZA BAINO ASKOZ GEHIAGO DA,
BAINA OSO GUTXI DA HORI GABE”
(HAMMELECK, 1976).

Gaitasun motorraren maila optimoa lortzeko, **ezagutzak, prozedurak eta jarrerak batera eta koordinatuta erabili behar dira**. Arloaren prozedurazko izaerak, funtsean, ikasleen jarrera aktiboa eta parte hartzailea eskatzen du, **ekintzaren bidez** garatuko baitituzte bere gaitasunak.

Saioa aurrera eramateko erabiltzen den metodologiak ere bat etorri beharko du lortu nahi diren hezkuntza-helburuekin. **Irakaskuntza-ekintzaren helburuak ikaskuntza-giro egokia sortzea izan beharko du**, ikasleen interakzioa ahalbidetuz hainbat egoera eta testuingurutan.

Irakasleek arreta berezia jarriko dute arrakastarekin eta porrotarekin lotutako alderdi afektibo eta emozionaletan, eta ikasleen artean aurrerapenerako eta ikaskuntzarako bitarteko berriak aurkitzea sustatuko dute, praktikaren bidez. Horregatik, **garrantzitsua da ikasleentzat proposatutako xedeak pertsona bakoitzarentzat lorgarriak izatea eta egindako lorpenak positiboki indartzea**.

Ikasleek ikasteko, esperimendatzeko eta elkarri eragiteko aukerak izan behar dituzte. **Irakasleek egoera ugari sortzeaz arduratu behar dute, eta irakaskuntza- eta ikaskuntza-prozesuan hainbat testuinguru integratu behar dituzte, bai hezkuntza formalaren esparruan, bai eremu ez-formalean**, ikasleen bizimoduari eta bizitzako hainbat esparruri eragingo dien benetako ikaskuntza bultzatzeko.

EGOERA MOTORRAK

Egoera motortzat hartzen ditugu jolas motorrak, adierazpen motorrak edo gorputz adierazpenak, eta kirola eta motrizitate helburuak lortzera bideratzen diren itxurazko edo benetako motrizitatea dakarten ergonomia-jarduerak (Hernández Moreno, J. (2000):

1. **Jolasa eta kirolak**, bere adierazpen eta testuinguru guztietan, eta **ikuspegi ludiko** batetik, **tresna nagusia dira ikasleentzat giro hezitzaile, inklusibo eta gogobetegarria lortzeko**. Gainera, tresna ona dira egoera fisiko ezin hobearen beharraz jabetzeko eta ikasleen portaera motor autonomoa errazten duten gaitasun eta trebetasun fisikoak garatzeko.
2. **Herrialdeko jolas tradizionalak kultura-ondare eta -identitatera hurbiltzen** gaituzte, eta kultura-kontzientzia garatzen laguntzen digute.
3. **Beste kultura batzuetako jolasek eta gorputz adierazpenek eta nazioarteko jolasek kultura arteko hezkuntza ahalbidetzen dute**, eta, beraz, ikasleen **kultura-aberastasuna**.
4. **Drama- eta gorputz adierazpeneko jolasek ikasleengan gaitasun sozioemozionala garatzen dute** modu ludiko batean, norberaren eta norberaren emozioen ezagutzatik eta ulermenetik abiatuta.
5. **Ingurune naturalak** bizimodu aktiboa esperimendatzeko eta lantzeko **eskaintzen dituen aukerak** aprobetxatzea, bai eta ingurune horretan jarduera fisikoak eta kirol jarduerak egiteko herrialdean hedatuta dagoen herri tradizioa ere.

Jarduera fisikoaren adierazpen horiek lagundu behar dute jarduera fisikoa eguneroko bizitzan integratzen, osasuna bere osotasunean hobetzen, bizitza orekatuaz gozatzen eta bizimodu aktiboa garatzen.

INTEGRAZIO-INKLUSIO TERMINOEN ARTEKO ALDEAK

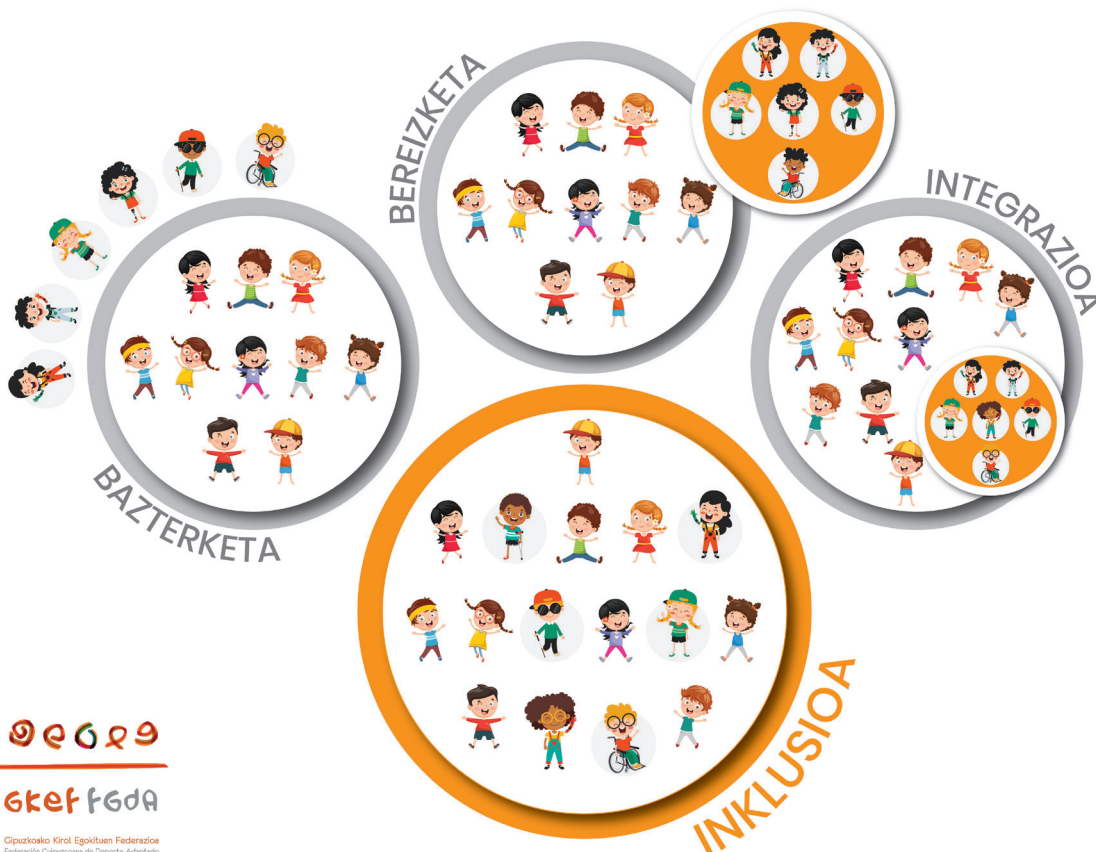

Eztabaidak hamarkadak daramatzen arren, **oraindik nahastu egiten dira integrazioaren eta inklusioaren kontzeptuak**, edo sinonimo gisa erabiltzen dira.

Hurrengo taulan, besteak beste Arnaiz (2003), Moriña (2004), Carretero (2005) eta Luquek (2006) diotenaren ildotik, bi kontzeptuak bereizten laguntzen diguten printzipioak, kontzeptuak eta ezaugarriak aurkezten ditugu.

1. TAULA: Integrazioaren eta inklusioaren arteko aldeak

	INTEGRAZIOA	INKLUSIOA
ERREFERENTZIA-ESPARRUA	Normalizazioa	Giza eskubideak
HELBURUA	Hezkuntza Berezia	Hezkuntza Orokorra
PRINTZPIOAK	Berdintasuna lehiaketa Banakotasuna Aurreiritziak	Ekitatea Lankidetzeta/elkartasuna Komunitatea, errespetua eta desberdintasunen balorazioa
INTERBENTZIOA	HBB ikasleengan zentratua	Ikastetxean eta komunitatean zentratua
NEURRIAK	Curriculum egokitzea	Curriculum komuna: antolaketa eta metodologia aldaketak
BEHARRAK	Ikaslearenak dira	Eskolarenak dira, testuinguruarenak
BALIABIDEAK	Baliabide pertsonal eta material espezifikoak HBB ikasleentzat	Baliabide pertsonal eta material guztiak guztiontzat dira

HEZKUNTZA INKLUSIBOA LORTZEKO HOBETU ETA/EDO ERALDATU DAITEZKEEN FUNTSEZKO ALDERDIAK

- **Guztionezko kalitatezko hezkuntza jasotzeko eskubide erreala** defendatzea.
- **Gizarteratzea** zailtzen duten **faktoreak** aztertzea.
- Hezkuntza-prozesuan **inplikaturako pertsona guztien parte hartze aktiboa** izatea, haien interesak, irizkiak, sentimenduak eta abar kontuan hartuta.
- **Printzipioak: ekitatea, elkartasuna eta aukera-berdintasuna** funtsezkoak dira inklusioa arlo guztietan bultzatzeko.
- **Baliabide** pertsonalak, materialak eta ekonomikoak **ematea**.
- Hezkuntzan parte hartzen duten **profesionalak prestatzea**.
- **Hezkuntza-etapa guztietan prozesu inklusibo bat diseinatzea**.
- **Hezkuntza- eta gizarte komunitatea inplikatzeko**.
- **Ikastetxe arruntan eta hezkuntza bereziko ikastetxeen artean lankidetzan** aritzea. Baita gela inklusiboan eta gela egonkorren arteko elkarrekintza ahalbidetzea ere.
- Irakasleen, familien eta gizartearen **jarreretan aldaketak lortzea**.
- **Ikerketari laguntzea**.

Nahiz eta askotan inklusioa desGAITASUNA duten ikasleek dituzten hezkuntza-premiekin lotzen den, **inklusi-
oia ikasle guztien ikaskuntza eta parte hartzea bermatzen duen hezkuntza-proiektua da.**

Hau da, hezkuntza inklusiboak, berdintasunari eta aniztasunari ongietorria emateaz gain, **gizarte bazterketa gainditu nahi du.**

- Desberdintasunei balioa ematea.
- Beharrezko baliabideak hedatzea.
- Ikasleen ahalduntzea sustatzea.
- Kirol jardueran desGAITASUNA duten pertsonen egoerari buruz kontzientziatzea.
- Ingurunea informatzea eta sentsibilizatzea.

HORRETARAKO, FUNTSEZKOA DA HEZKUNTZA-INGURUNEN
HELDUEK ETA HAIEN FAMILIEK INKLUSIOARI BURUZ DUTEN JARRERA,
INPLIKAZIOA ETA MOTIBAZIOA.